

Förslag till ny skollag överlämnat till lagrådet

Utbildningsminister Jan Björklund presenterade i dag förslaget till ny skollag. Jämfört med det förslag som utbildningsministern presenterade i våras har lagen kompletterats med avsnitt om behörighetsbestämmelser för lärare. Ett förbud mot att tillsvidareanställa lärare utan rätt examen införs. Dessutom återinförs möjligheten att utse lektorer. Regeringen avser att lämna en proposition om ny skollag till riksdagen under våren 2010.

Skolbibliotek i Skollagen

2 kap. Huvudmän och ansvarsfördelning

Kapitlets innehåll

1 § I detta kapitel finns bestämmelser om

- vilka som är och får vara huvudmän inom skolväsendet,
- huvudmannens ansvar för utbildningen,
- ledningen av utbildningen,
- lärare,
- elevhälsa,
- studie- och yrkesvägledning,
- registerkontroll inom skolväsendet,
- personalens kompetensutveckling, och
 - lokaler och utrustning och tillgång till **skolbibliotek**.

Lokaler och utrustning och tillgång till skolbibliotek

35 § För utbildningen ska de lokaler och den utrustning finnas som behövs för att syftet med utbildningen ska kunna uppfyllas.

36 § Eleverna i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska ha tillgång till **skolbibliotek**.

2.4 Förslag till lag om ändring i bibliotekslagen

(1996:1596)

Härigenom föreskrivs att 5 § bibliotekslagen (1996:1596)1 ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse Föreslagen lydelse

5 §

Inom grundskolan och gymnasieskolan skall det finnas lämpligt fördelade skolbibliotek för att stimulera skolelevernas intresse för läsning och litteratur samt för att tillgodose deras behov av material för utbildningen.

I 2 kap. 36 § skollagen

(2010:000) finns bestämmelser om
skolbibliotek.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2011.

G).

181

4 Principiella utgångspunkter

4.1 Kunskap, valfrihet och trygghet

Regeringen lämnar härmed ett förslag till en ny skollag, som ska utgöra basen för kunskap, valfrihet och trygghet i alla de skolformer och andra verksamheter som omfattas av den nya lagen. Lagen är anpassad till och moderniserad för att passa i ett mål- och resultatstyrt skolväsende där kunskapsuppdraget står i fokus. Den speglar på ett tydligt sätt den ansvarsfördelning som råder mellan staten och huvudmännen, liksom de olika uppgifter som beslutsfattare och verksamma ska ha i ett decentraliserat system.

Kommuner och andra huvudmän har ett uttalat ansvar för utbildningens kvalitet och likvärdighet. Alla huvudmän måste således erbjuda utbildning av sådan kvalitet att barn, ungdomar och vuxna får likvärdiga förutsättningar för att nå utbildningens mål. Alla barn och elever ska få möjlighet att utvecklas så långt som möjligt utifrån sina egna förutsättningar. Också de elever som lätt når målen ska ges ledning och stimulans att nå längre i sin kunskapsutveckling. En genomgående ambition i förslaget till ny skollag är att stärka kvaliteten, likvärdigheten och valfriheten i de utbildningar och övriga verksamheter som regleras i lagen. Några av de mer omfattande förändringarna jämfört med dagens lagstiftning är:

Alla skolformer ska i så stor utsträckning som möjligt ha en gemensam reglering.

Kommunala och fristående skolor ska i så stor utsträckning som möjligt ha en gemensam reglering.

Tydligare reglerska införs om vad som krävs för att lärare och förskollärare ska få anställas och användas för undervisningen.

En gymnasieskola med högre krav och högre kvalitet.

Förskolan ska bli en egen skolform vilket förtydligar dess roll som det första steget i utbildningssystemet.

Det ska, genom en tydlig koppling till FN:s konvention om barnets rättigheter, klargöras att barnets bästa ska vara utgångspunkten i all utbildning.

Rättssäkerheten för elever och vårdnadshavare ska stärkas genom att betydligt fler beslut än i dag kommer att kunna överklagas, bland annat beslut om upprättande av åtgärdsprogram och beslut om skolplacering.

Statens skolinspektions möjligheter att bedriva en tydlig och effektiv tillsyn ska förbättras genom möjligheten att förena förelägganden med vite samt använda nya sanktioner.

Andra viktiga förändringar avser:

Tydligare lagfäst värdegrund för alla skolformer.

Behörighetskrav för förskolechefer.

182

Möjlighet till dispens från timplanen i grundskolan.

Möjlighet att inrätta lokala styrelser.

Krav på tillgång till skolbibliotek.

Krav på att elevhälsan ska omfatta skolläkare, sjuksköterska, psykolog och kurator.

Borttagande av kraven på kvalitetsredovisning och kommunal skolplan till förmån för nya bestämmelser om systematiskt kvalitetsarbete.

Modersmålsstöd och modersmålsundervisning regleras i lag.

Möjlighet att få befrielse från obligatorisk undervisning begränsas kraftigt.

Befogenheter för rektor och lärare att vidta åtgärder för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero.

Skärpta regler om utredning inför beslut om mottagande i särskolan.

6.11 Lokaler, utrustning och skolbibliotek

Regeringens förslag: För utbildningen ska de lokaler och den utrustning finnas som behövs för att syftet med utbildningen ska kunna uppfyllas. I skollagen ska finnas en bestämmelse om att eleverna i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska ha tillgång till **skolbibliotek**.

Arbetsgruppens förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Enligt *Myndigheten för handikappolitisk samordning (HANDISAM)* och *Riksförbundet FUB* bör bestämmelsen om lokaler och utrustning kompletteras med skrivningar om fysisk tillgänglighet. *Barnombudsmannen* påpekar att också rätten till en god utemiljö bör regleras i skollagen.

Att eleverna ska ges tillgång till skolbibliotek får stöd av ett stort antal remissinstanser, bl.a. *Statens skolverk*, *Nationella Skolbiblioteksgruppen*, *Talboks- och punktskriftsbiblioteket*, *Stockholms och Örebro universitet* och *Lärarförbundet*. Dock påpekar t.ex. *Sameskolstyrelsen*, *BRIS (Barnens rätt i samhället)* och *Umeå universitet* att det är otydligt vad som ryms i begreppet skolbibliotek. *Svensk biblioteks förening* föreslår att Skolverkets definition av **skolbibliotek** skrivs in i bestämmelsen. I likhet med *Lärarnas Riksförbund* menar också föreningen att **skolbibliotekariens** kompetens bör regleras.

Friskolornas Riksförbund, *Kunskapsskolan i Sverige AB*, *Vittra AB* och *Täby kommun* menar att bestämmelsen i stället ska utformas som att alla elever ska ha tillgång till bibliotek.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen föreslår att en generell bestämmelse om lokaler och utrustning införs i denna lag. Bestämmelsen innebär bl.a. att det för utbildningen ska finnas ändamålsenliga lokaler och den utrustning som behövs utifrån elevers varierande behov avseende kommunikation, information och informationsteknik så att syftet med utbildningen ska kunna uppfyllas. Bestämmelsen blir tillämplig i alla skolformer och för fritidshemmet och för alla huvudmän. Dessutom föreslår regeringen att det i skollagen införs en bestämmelse med innebörden att eleverna i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska ha tillgång till **skolbibliotek**. Vissa remissinstanser har uttryckt att det är otydligt vad som

ryms i begreppet **skolbibliotek**. Med **skolbibliotek** brukar vanligtvis avses en gemensam och ordnad resurs av medier och information som ställs till elevernas och lärarnas förfogande och som ingår i skolans pedagogiska verksamhet med uppgift att stödja elevernas lärande. Regeringen anser att skolbiblioteken spelar en så viktig roll för att stimulera elevernas intresse för läsning och litteratur samt för att tillgodose deras behov av material för utbildningen att det är motiverat med en egen bestämmelse i skollagen. Regeringen anser dessutom att det är självklart att även elever i grundskolan, specialskolan och sameskolan i motsats till dagens reglering omfattas av bestämmelsen. Som en följd av regeringens förslag i övrigt omfattas även fristående huvudmän av förslaget. Enligt regeringens uppfattning har de allra flesta skolor i samtliga skolformer redan i dag tillgång till **skolbibliotek** på ett eller annat sätt. Tillgången till **skolbibliotek** måste kunna anordnas på olika sätt beroende på de lokala förhållandena vid varje skola. En liten skola på landsbygden kan ha behov av andra lösningar än en stor skola i en stor stad. Därför måste möjligheterna till att anordna **skolbibliotek** kunna se olika ut utifrån varje skolas eller elevernas olika behov och förutsättningar. Regeringen föreslår således att eleverna ska ha tillgång till **skolbibliotek** men att organiseringen av **skolbiblioteksverksamheten** ska vara flexibel. Regeringens förslag bör beaktas vid den kommande översynen av bibliotekslagen.

Remissinstanserna: *Svenskt Näringsliv* stödjer förslaget och betonar att även **skolbiblioteken** ska kunna bli föremål för entreprenad.

36.2 Bibliotekslagen

Regeringens förslag: Bestämmelsen om **skolbibliotek** i bibliotekslagen (1996:1596) ska ersättas med en hänvisning till bestämmelsen om **skolbibliotek** i den nya skollagen.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har yttrat sig om förslaget.

Skälen för regeringens förslag: I dag finns bestämmelser om

skolbibliotek i bibliotekslagen (1996:1596). I grundskoleförordningen (1994:1194) finns en hänvisning till denna bestämmelse. Regeringen föreslår att det i en ny skollag införs en bestämmelse om att elever i grundskolan, grundskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska ha tillgång till **skolbibliotek** (2 kap. 36 §). Till skillnad från den gällande bestämmelsen i bibliotekslagen ska bestämmelsen i den nya skollagen gälla såväl offentliga som enskilda huvudmän inom skolväsendet. Bestämmelsen om **skolbibliotek** i bibliotekslagen bör ersättas med en hänvisning till bestämmelsen om **skolbibliotek** i den nya skollagen.

37.5 Skolbibliotek

Regeringen föreslår att det i skollagen införs en bestämmelse med innebörden att, förutom eleverna i grundskolan och gymnasieskolan, ska eleverna i grundskolan, gymnasiesärskolan, specialskolan och sameskolan, ha tillgång till **skolbibliotek**. Förslaget gäller även de fristående skolformerna.

Att även elever i grundsär- och gymnasiesärskolan, specialskolan och sameskolan har tillgång till **skolbibliotek** måste betraktas som självklart ur ett likvärdighetsperspektiv. Enligt vad regeringen erfar har de allra flesta elever i de aktuella skolformerna redan i dag tillgång till **skolbibliotek**. I de flesta fall kommer förslaget således endast att ha en marginell betydelse för skolhuvudmännens kostnader. Regeringen bedömer att de kostnader som kan förväntas uppstå är svåra att beräkna eftersom förslaget är utformat så att organisationen av **skolbiblioteksverksamheten** ska vara flexibel och anpassas efter lokala behov och förutsättningar. En bedömning är dock att de ökade kostnaderna för skolhuvudmännen uppgår till 25 miljoner kronor per år fr.o.m. 2012. För 2011 bedöms förslaget medföra en halvårseffekt om 12 miljoner kronor. Fristående skolor har enligt gällande bestämmelser rätt till bidrag från elevens hemkommun om de uppfyller villkoren i skollagens 9 kap. 6, 6 a §§ respektive 9 kap. 8, 8 b §§. Bidraget ska bestämmas med hänsyn till skolans åtagande och elevens behov efter samma grunder som kommunen tillämpar vid fördelning av resurser till de egna skolorna. Kostnaden för **skolbibliotek** får således anses utgöra en del i den sammanlagda resursfördelningen. Hur sedan en skola konkret organiserar tillgången till **skolbibliotek** är en fråga för lokala bedömningar.

2 kap. Huvudmän och ansvarsfördelning

Kapitlets innehåll

1 § I detta kapitel finns bestämmelser om

- vilka som är och får vara huvudmän inom skolväsendet,
- huvudmannens ansvar för utbildningen,
- ledningen av utbildningen,
- lärare,
- elevhälsa,
- studie- och yrkesvägledning,
- registerkontroll inom skolväsendet,
- personalens kompetensutveckling, och
 - lokaler och utrustning och tillgång till **skolbibliotek**.

Lokaler och utrustning och tillgång till skolbibliotek

35 § För utbildningen ska de lokaler och den utrustning finnas som behövs för att syftet med utbildningen ska kunna uppfyllas.

Genom bestämmelsen införs ett generellt krav på att det ska finnas de lokaler och den utrustning som behövs för att förebygga ohälsa och i övrigt skapa en god arbetsmiljö. Bestämmelsen ersätter liknande bestämmelser i 2 a kap. 3 § i 1985 års skollag, 1 kap. 4 § grundskoleförordningen (1994:1194) och 1 kap. 4 § sarskoleförordningen (1995:206). Bestämmelsen omfattar emellertid här samtliga skolformer som regleras i lagen oavsett huvudman.

I respektive skolformskapitel finns bestämmelser om att eleverna utan kostnad skall ha tillgång till böcker och andra lärverktyg som behövs för en tidsenlig utbildning m.m.

Huvudmannens ansvar för lokaler och utrustning behandlas i avsnitt

6.11.

36 § Eleverna i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska ha tillgång till skolbibliotek. Bestämmelsen innebär en skyldighet för alla skolhuvudmän för de uppräknade skolformerna att anordna sin verksamhet så att eleverna har tillgång till **skolbibliotek** för att stimulera skolelevernars intresse för läsning och litteratur samt för att tillgodose deras behov av material för utbildningen. Hur detta anordnas måste kunna variera från skolenhet till skolenhet.

Huvudmannens ansvar för att ge eleverna tillgång till **skolbibliotek** behandlas i avsnitt 6.11.

2 kap. Huvudmän och ansvarsfördelning, m.m.

Kapitlets innehåll

1 § I detta kapitel finns bestämmelser om

- vilka som är och får vara huvudmän inom skolväsendet,
- huvudmannens ansvar för utbildningen,
- ledningen av utbildningen och ansvaret för undervisningen och den pedagogiska verksamheten,
- lärare,
- elevhälsa,
- studie- och yrkesvägledning,
- registerkontroll inom skolväsendet,
- personalens kompetensutveckling, och
 - lokaler och utrustning samt tillgång till **skolbibliotek**.

Lokaler och utrustning samt tillgång till skolbibliotek

27 § För utbildningen ska det finnas de lokaler och den utrustning som behövs för att syftet med utbildningen ska kunna uppfyllas.

Eleverna i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska vidare ha tillgång till **skolbibliotek**.

Förslag till lag om ändring i bibliotekslagen
(1996:1596)

Härigenom föreskrivs att 5 § bibliotekslagen (1996:1596) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse Föreslagen lydelse

5 §

Inom grundskolan och gymnasieskolan skall det finnas lämpligt fördelade skolbibliotek för att stimulera skolelevernars intresse för läsning och litteratur samt för att tillgodose deras behov av material för utbildningen.

I 2 kap. 27 § skollagen (2010:000) finns bestämmelser om skolbibliotek.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2011.